

Təzə yerkökü. Ticarət şəbəkələrində pərakəndə
satış üçün
Texniki şərtlər

Fresh carrots. Cold in retail trade network
Specifications

Bu standart Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Qaynar xətt: +994125149308

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1. Bu standart "Tərəvəzçilik Elmi Tədqiqat İnstitutu" publik hüquqi şəxs tərəfindən işlənib - hazırlanıb və "Tərəvəz toxum - əkin materiallarının, yetişdirilmiş məhsulların istehsalı, emalı, saxlanması, daşınması" standartlaşdırması üzrə Texniki Komitə (AZSTAND/TK 26) tərəfindən təqdim edilib.

2. "Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu" PHŞ-nin _____ sayılı " ____ " ____ 2025-ci il tarixli qərarı ilə TƏSDİQ EDİLMİŞDİR.

3. Tətbiq edilmə tarixi " ____ " ____ 2025-ci il.

4 . Birinci nəşr

5. Dövlət standartında müəyyən edilən tələblərin beynəlxalq standartlara, norma, qayda və tövsiyələrə və digər dövlətlərin müvafiq mütərəqqi milli standartlarına, elm, texnika və texnologiyanın müasir nailiyyətlərinə əsaslanmasını müəyyən etmək üçün standartın dövrü yoxlama müddəti ildə 1 dəfədir.

MÜNDƏRİCAT

1. Tətbiq sahəsi.....	1
2. Normativ istinadlar.....	1
3. Terminlər və təriflər.....	3
4. Təsnifat.....	3
5. Texniki tələblər.....	3
6. Qablaşdırma	5
7. Markalanma	7
8. Qəbul qaydaları	8
7. Sınaq üsulları.....	9
8. Daşınma və saxlanma.....	12
9. Əlavə 1 (təvsiyə)	13

Təzə yerkökü. Ticarət şəbəkələrində pərakəndə satış üçün

Texniki şərtlər

AZS XXX:2025

Fresh carrots. Cold in retail trade network Specifications

Tətbiq edilmə tarixi “__” _____2025-ci il

1 Tətbiq sahəsi

Bu standart ictimai iaşə müəssisələrinin və pərakəndə ticarət şəbəkələrinin tədarükü və satışı üçün nəzərdə tutulmuş təzə yerköküyə (*Daucus carota* L.) (bundan sonra təzə yerkökü) şamil edilir.

Təzə yerkökünün insan həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəsizliyinin təmininə aid tələblər 5.4-də, keyfiyyətinə aid məcburi tələblər - 5.3-də, etikətləmə ilə bağlı tələblər 7-ci bölmədə göstərilmişdir.

2 Normativ istinadlar

Bu standart aşağıdakı beynəlxalq standartlara aid istinadlardan istifadə edir:

ГОСТ 8.579 - 2002 Ölçmələrin vahidliyini təmin edən dövlət sistemi. İstənilən qablaşdırma növündə onların istehsalı, qablaşdırılması, satışı və idxalı zamanı qablaşdırılmış malların miqdarına dair tələblər.

ГОСТ 166 (ИСО 3599—76) Ştanquçerkul. Texniki şərtlər.

ГОСТ 427 Metal ölçü xətkəsi. Texniki şərtlər.

ГОСТ 7502-89 Metal ölçü lentləri

ГОСТ 7194 – 81 Təzə kartof.Qəbul qaydaları və keyfiyyətin təyinetmə üsulları

ГОСТ 9142 – 2014 Büzməli karton qutular. Ümumi texniki şərtlər.

ГОСТ 10131- 93 Taxta və ağac materialından olan təkrar istifadə olunan qutular.

ГОСТ 12302 Polimer və kombinə edilmiş materialdan olan paketlər. Ümumi texniki şərtlər.

ГОСТ 14192 Yükün markalanması.

ГОСТ 17812 Tərəvəz və meyvə üçün təkrar istifadə olunan taxta qutular. Texniki şərtlər.

ГОСТ 24831 Konteyner avadanlığı. Növləri, parametrləri və ölçüləri

ГОСТ 26927 Qida xammalı və məhsulları. Civənin təyini üsulu

ГОСТ 26929 - 94 Xammal və qida məhsulları. Nümunə hazırlanması.

Zəhərli elementlərin tərkibini təyin etmək üçün mineralizasiya

ГОСТ 26930 Qida xammalı və məhsulları. Arsenin müəyyənləşdirilməsi üsulu

ГОСТ 26931 Qida xammalı və məhsulları. Misin müəyyənləşdirilməsi üsulu.

ГОСТ 26932 Qida xammalı və məhsulları. Qurğuşunun müəyyənləşdirilməsi

ГОСТ 26933 Qida xammalı və məhsulları. Kadmiumun müəyyənləşdirilməsi üsulu

ГОСТ 26934 Qida xammalı və məhsulları. Sinkin müəyyənləşdirilməsi üsulu

ГОСТ 27519 (ИСО 1956-1—82) Meyvə və tərəvəz. Biomorfoloji və struktur terminologiya.

ГОСТ 27735 Məişət tərəziləri. Ümumi texniki şərtlər.

ГОСТ 29329 Statik çəki üçün tərəzilər. Ümumi texniki şərtlər.

ГОСТ 30090 Çuvallar və çuval materialları. Ümumi texniki şərtlər.

ГОСТ 30178 Xammal və qida məhsulları. Atom – absorbsiya metodları, zəhərli elementlərin təyini üsulları.

ГОСТ 30349 Meyvələr, tərəvəzlər və onların emalı məhsulları. Xlor üzvi pestisidlərin qalıq miqdarının təyini üsulları

ГОСТ 30538 Qida məhsulları. Atom emissiyası metodu ilə zəhərli elementlərin təyini metodu

ГОСТ 30710 Meyvələr, tərəvəzlər və emal məhsulları. Fosfor tərkibli üzvi pestisidlərin miqdarının təyini üsulları.

ГОСТ 31628 Qida məhsulları və xammalı. Arsenin kütləvi konsentrasiyasının təyini üçün inversiya-voltmetrik üsullar.

Qeyd: Bu standartdan istifadə edərkən istinadın etibarlılığını yoxlamaq məsləhətdir. Standartlaşdırma üzrə Dövlətlərarası Şuranın rəsmi saytında standartlar və təsnifatçılar, metrologiya və sertifikatlaşdırma (wvw.easc.by) və ya dövlətlərdə nəşr olunan milli standartların indekslərinə uyğun olaraq, ön sözdə və ya müvafiq milli standartlaşdırma orqanlarının rəsmi internet saytında göstərilmişdir. Əgər sənədə tarix göstərilməyən arayış verilsə, o zaman cari tarix üçün qüvvədə olan sənəddən istifadə edilməlidir. Ona edilən bütün dəyişiklikləri nəzərə alaraq. Əgər bu standartın qəbulundan sonra tarixli arayışın verildiyi istinad edilən sənəddə, haqqında müddəaya təsir edən dəyişiklik edilmişdir istinad edilsə, bu müddəa bu dəyişiklikdən asılı olmayaraq tətbiq edilir. İstinad sənədi dəyişdirilmədən ləğv edilsə, ona istinadın verildiyi müddəa bu arayışa təsir etməyən hissəyə şamil edilir.

3 Terminlər və təriflər

Bu standartda ГОСТ 27519 üzrə aşağıdakı termin və təriflərdən istifadə olunur.

3.1 Həddindən artıq xarici rütubət - yuyulmadan, yağışdan, şehdən və ya suvarmadan təzə çuğundurda yaranan nəm.

Qeyd: Temperatur fərqiindən qaynaqlanan kondensat həddindən artıq xarici rütubət hesab edilmir.

4 Təsnifat

4.1 Keyfiyyətindən asılı olaraq təzə yerkökü üç kommersiya sinfinə bölünür: əla, birinci və ikinci.

5 Texniki tələblər

5.1 Təzə yerkökü bu standartın tələblərinə cavab verməli və texnoloji təlimatlara uyğun olaraq istehlak qablarında (əla və birinci sort) hazırlanmalı və qablaşdırılmalıdır. Əla və birinci sort təzə yerkökülər mövcud standarta və texnoloji təlimatlara uyğun olaraq stndsrtı qəbul etmiş, dövlətin normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş tələblərə riayət etməklə istehlak qablarında hazırlanmalı və qablaşdırılmalıdır.

5.2 Əla sort təzə yerkökülər yuyulmalı, birinci və ikinci sort yerkökülər isə yuyulmalı və ya quru şəkildə torpaqdan təmizlənməlidir.

5.3 Təzə yerkökünün keyfiyyəti Cədvəl 1 – də göstərilən tələblərə və standartlara cavab verməlidir.

Cədvəl 1

Göstərici adı	Əmtəə sortları üçün norma və xarakteristikalar		
	əla	birinci	ikinci
Xarici görünüş	Təzə yerkökü bütöv, sağlam, təmiz, solmamış, çatlamamış, odunlaşmamış, cücərmə əlamətləri olmayan, kənd təsərrüfatı zərərvericilərindən zədələnməmiş, həddindən artıq xarici rütubət, botaniki sorta uyğun forma və rəng, saplaqsız və ya ciyinlərə zərər vermədən qalan meyvə saplağının uzunluğu 2 sm –dən çox olmayaraq		
	Kökyumeyvəliyə hamar, görünüşü təzə, forması düzgün, əzilməmiş, çatlarsız, don	Kökyumeyvəliyədə qabığın formalaşması prosesində yaranmış və sağalmış (epidermislə örtülmüş) dayaz (0,2-0,3 sm) təbii çatlara; kökümeyvəliyənin formasını	

	<p>əlamətləri və yan köklər olmayan , yaşılmıtlı və ya bənövşəyi başlıqlı. Yüksək sıxlığı olan kökümeyvələrə icazə verilir. Görünüşü, keyfiyyəti, davamlılığı və məhsulun qablaşdırmada təqdimatı zamanı əhəmiyyətsiz forma qusurları və nəzərə çarpmayan rəng qusurlarına icazə verilir.</p>	<p>əhəmiyyəti dərəcədə dəyişməyən xırda böyümələri olan yan köklərin inkişafı, qırıq eksenel kökləri olan yan köklərə icazə verilir</p>	
		<p>Görünüşdə təzə olmalıdır. Xarici görünüşdə zədələrlə əhəmiyyətsiz forma və rəng qusurları, Yumada əmələ gələn kiçik səthi və ya nisbətən dərin çatları olan kökümeyvələrə icazə verilir.</p>	<p>Forma və rəng qusurları, Dərinliyi 2 sm-dən çox olmayan sağalmış çatlar, kök və rəng qüsurları olan, lakin eybəcər olmayan kökyumeyvələrə icazə verilir. İcazə verilir forma qüsurları olan kök bitkiləri və rənglər, amma yox çirkin; ilə sağaldı təsir etməyən çatlar nüvələr; səthi və ya yükləmə-boşaltma əməliyyatları və ya yuyulma nəticəsində əmələ gələn dərin çatlar.</p>
		<p>Başın yaşıl hissələrinin uzunluğuna:</p>	<p>Başın yaşıl hissələrinin</p>

		Uzunluğu 10 sm-dən çox olmayan kökmeyvəlilərdə 1 sm, qalanlarda 2 sm icazə verilir	uzunluğuna: Uzunluğu 10 sm-dən çox olmayan kökmeyvəlilərdə 2 sm, qalanlarda 3 sm icazə verilir
İy və dad	Botaniki sorta məxsus		
Kökyumeyvəlilərin ən böyük eninə diametr ölçüsü (və ya kütlə ilə, böyük olmadan, q) mm - Tezyetişən və qısa yerkökülər -1 sentyabra qədər - 1 sentyabrdan sonra	10-40(8,0-150,0) 20-40(20,0-150,0) 20-45(75,0-200,0); 20-60(75,0-275,0); 20-70 (50,0-310,0)		
Kökyumeyvəlilərin tərkibi müəyyən edilmiş ölçülərdən sarpmalarla 0,5 sm-dən çox, çəki ilə %, artıq deyil	10,0		
Kökyumeyvəlilərin uzununa ölçüsü (saplaqsız) az olmadan, sm	10,0	10,0	nornallaşdırılmır
Uçlarından məhrum, qırıq (ən azı 70 mm uzunluqda), kəsiklər, başın zədələnmiş çiyinləri, çəki %-dən çox olmayan kökyumeyvəlilərin tərkibi	buraxılmır	5,0	10,0
Kökyumeyvəlilərə yapışmış torpağın olması, kütlədən %-lə, ən çox	buraxılmır	10,0	10,0
Kökyumeyvəlilərin tərkibi müvafiq kommersiya dərəcəsindən daha çox ensiz sortlarda, % kütlədən, çox deyil: müvafiq tələblərlə ikinci sortda, %	5,0 çox deyil 5,0	10,0 çoxdeyil 10,0	10,0 çox deyil 10,0
Qeyd – Müqavilənin şərtlərinə əsasən ictimai işə obyektlərinə tədarük edilən ikinci sort kökün maksimal diametrinin məhdudlaşdırılmamasına icazə verilir. Bu tolerantlığa ucları çatmayan, qırıq (ən azı uzunluqlu) kök bitkiləri daxil deyil. 70 mm), kəsiklər, zədələnmiş baş çiyinləri.İcazə verilən məzmun bir az yaşılımtıl və ya yerkökü kütləsinin 5,0% -dən çox deyil başın bənövşəyi rəngi.			

5.4 Təzə yerköküdə mikotoksinlər, mikrobioloji göstəricilər, helmint yumurtaları və bağırsağ kistləri patogen protozoanormativlərin tərkibi, radionuklidlərin, zəhərli elementlərin, pestisidlərin və nitratların miqdarı Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyasının 18 dekabr 2020-ci il tarixli 20 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir. “Qida məhsullarında çirkləndiricilərin yolverilən maksimum miqdarına dair sanitariya normaları və qaydaları” və ya qüvvədə olan normativ sənədlərdə müəyyən edilmiş normalara uyğun olmalıdır.

6 Qablaşdırma

6.1 Təzə yerkökü elə qablaşdırılmalıdır ki, onların düzgün saxlanması və təhlükəsizliyi təmin edilsin. Hər qablaşdırma vahidindəki yerkökü keyfiyyətinə və ölçüsünə görə eyni olmalıdırlar;

Bir qablaşdırma vahidində ən böyük diametrə görə yerkökülərin ölçüsü arasındakı fərq: əla sortlar üçün 20 mm (150 q), birinci siniflər üçün 30 mm (200 q) ikinci sortlar üçün sortlaşdırılmır;

Müxtəlif botaniki sortlar və ya müxtəlif rənglər olan kökümeyvəli qarıışı eyni qablaşdırma vahidinə qablaşdırıla bilər, bu şərtlə ki, yerkökü keyfiyyətcə və hər bir botaniki sorta və ya mənşəyinə görə tipik olsun.

Qablaşdırmada məhsulun görünən hissəsi partiyanın və ya qablaşdırma vahidinin tərkibinə uyğun olmalıdır.

İstehlakçı ilə razılaşdırılmaqla istehlak qablarına deyil, ictimai işə obyektlərinə tədarük edilən birinci sinif yerkökülərin və ikinci sinif yerkökülərin standartı qəbul etmiş dövlətin aktları, normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş tələblər nəzərə alınmaqla qablaşdırılmasına icazə verilir. Yerkökü qablaşdırılması üçün tövsiyə olunan üsullar Əlavə DA-da verilmişdir.

6.2 Qablaşdırmada markalanmanı qeyd etmək və ya etiket yapışdırmaq üçün istifadə olunan materiallar - mürəkkəb, yapışqan, kağı:

- zərərli olmamalı və məhsulla təmasda olduqda onların keyfiyyət və təhlükəsizliyinin qorunmasını təmin etməlidir.

6.3 Bir qablaşdırma vahidində qablaşdırılmış yerkökünün kütləsinə dair tələblər, bir qablaşdırmanın nominal xalis çəkisi üçün icazə verilən mənfi kənarlaşmanın həddi GOCT 8.579-a uyğun olmalıdır:

- 0,5 kq vahidlər 15 q, 1,0 və 1,5 kq nominal dəyərlər üçün - 1,5%, 2,0-dan 5,0 kq-a qədər nominal dəyərlər üçün - nominal xalis çəkinin 1,0% -i olmalıdır. Xalis kütlənin sapması bir qablaşdırma vahidinin artması istiqamətində tənzimlənmişdir

Qablaşdırılmış yerkökülərin on qablaşdırma vahidinin orta xalis çəkisi ən azı etikətdə göstərilən nominal dəyərdən az olmamalıdır.

6.4 Qablaşdırma bölməsində yerkökün görünən hissəsi bütün qablaşdırma vahidləri və ya lotların içərisindəkilərə uyğun olmalıdır.

7 Markalanma

7.1 Təzə yerkökünün etikətlənməsi - standartı qəbul etmiş dövlətin normativ hüquqi aktlarına uyğun olaraq:

7.1.1 İstehlakçı və nəqliyyat qablaşdırmalarına silinməyən, yapışmayan, qoxusuz, zərərli olmayan boya və mürəkkəblə etikətlər və vərəqlərdə tədarükçü ölkənin dilində və istehlakçı ölkənin dilində məhsullar haqqında məlumat tətbiq edilir.

7.1.2 İstehlak qablaşdırmasının hər bir vahidində tətbiq edilən məlumatda olmalıdır:

- məhsulun adı (yerkökü);
- istehsalçının adı və yerləşmə yeri [(ölkə daxil olmaqla hüquqi ünvan və hüquqi ünvan ilə uyğun gəlmədikdə (a) istehsalatın ünvanı(ları)] və istehsalçı tərəfindən dövlət ərazisində istehlakçılardan iddiaların qəbul edilməsinə vəkil edilmiş təşkilat (əgər varsa)];
- istehsalçının əmtəə nişanı (varsa);
- xalis çəki;
- botaniki sortu (mütləq deyil);
- əmtəə sortu (əla, birinci, ikinci);
- yığım və qablaşdırılma tarixi;

- örtülü sahədə yetişdirilməsi haqqında məlumat (mühafizə olunan torpaqlarda becərilən məhsullar üçün);

- saxlama şərtləri;

- geni dəyişdirilmiş orqanizmlərin istifadəsi haqqında məlumat: məhsulun tərkibində 0,9% - dən çox genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlər varsa, məlumat etikətdə göstərilir, onların mövcüdlüyü haqqında (məsələn, "geni dəyişdirilmiş məhsullar" və ya alınan məhsullar genetik cəhətdən dəyişdirilmişdir və ya məhsullar genetik cəhətdən dəyişdirilmiş orqanizmlərin komponentlərini ehtiva edir").

-yüülmüş çuğundurlar üçün - yararlılıq müddəti (istehsalçı tərəfindən təyin olunur).

- bu sənədin təyinatı;

- uyğunluğun təsdiqi haqqında məlumat;

7.1.3 Nəqliyyat qablaşdırmalarının markalanması - ГОСТ 14192 üzrə "Tez xarab olan yük", "Temperaturun məhdudlaşdırılması" kimi işarələr tətbiq olunur.

8 Qəbul qaydaları

8.1 Təzə yerkökü partiyalarla qəbul edilir. Partiya dedikdə eyni çəkiddə, eyni mənşəli, bir botaniki və əmtəə sortuna məxsus, eyni forma və ölçüdə olan tarada qablaşdırılmış, eyni ölçülü tərkibə malik, eyni nəqliyyat vasitəsində gətirilmiş və bir keyfiyyət sənədi ilə müşayiət olunan istənilən miqdar təzə çuğundur bir partiya hesab edilir.

- sənədin nömrəsi və verilmə tarixi;

- göndərənin adı və unvanı;

- alıcının adı və unvanı;

- məhsul adları;

- kommersiya dərəcəsi;

- botaniki sortu;

- qablaşdırma vaidlərinin sayı;

- xalis çəki (kq);

- yığım və qablaşdırma tarixləri;

- saxlama şəraiti;

- bu standartın təyinatı;

- uyğunluğun təsdiqi haqqında məlumat.

8.2 Təzə yerkökünün keyfiyyəti, qablaşdırmanın və markalanmanın düzgünlüyünü yoxlamaq üçün qablaşdırma vahidində xüsusi nümunənin çəkisi bu standartın tələblərinə uyğun olaraq təzə çuğundur toplusundan 2-ci cədvələ uyğun olaraq müxtəlif yerlərdən seçilir.

Cədvəl 2

Partiyanın miqdarı, qablaşdırma vahidlərinin sayı, ədəd.	Nümunə ölçüsü, seçilmiş qablaşdırma vahidlərinin sayı, ədəd.
500-ə qədər.	15
500 - 1000 arasında	20
1000 - 5000 arasında	25
5000 – 10 000 arasında	30
10000	30 və əlavə olaraq hər 500 tam və natamam qablaşdırma vahidi üçün bir qablaşdırma vahidi

Qeyd: əgər partiya 15 qablaşdırma vahidindən azdırsa, bütün qablaşdırma vahidlərindən nümunə seçilir.

8.3 Cədvəl 2-yə uyğun olaraq seçilmiş nümunədə olan məhsulların 100%-i yoxlanılır.

8.4 Sınaq nəticələri partiyadakı bütün məhsula aid edilir.

8.5 Yoxlamadan sonra seçilmiş qablaşdırma vahidləri yerkökü partiyasına əlavə edilir.

8.6 Zədələnmiş qablaşdırma vahidlərində yerkökü keyfiyyəti ayrıca yoxlanılır və nəticələr yalnız bu qablaşdırma vahidlərinin tərkibində olan köklərə şamil edilir.

9 Sınaq üsulları

9.1. Seçilmiş nümunələrin qablaşdırma və markalanma keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi, bu standartın 6.2 bəndinin tələblərinə uyğun olaraq orqanoleptik metodla yerinə yetirilir.

9.2 Nəzarət metodu

9.2.1 Ölçmə vasitələri:

- ГОСТ 29329 üzrə statik çəkilmə üçün tərəzilər, dəqiqliyin orta sinfi, çəkinin ən yüksək həddi 25 kq, yoxlama bölgüsünün qiyməti $e=50$ q və icazə verilən xətanın həddi $\pm 0,5$ e;

- ГОСТ 29329 a uyğun olaraq orta dəqiqlik sinfinin ən yüksək çəki həddi ilə tərəzilər 3 kq və yoxlama bölməsinin qiyməti e S 2q,
- ГОСТ 27735 -ə uyğun məişət tərəziləri;
- 300 mm uzunluğunda metal xətkəş, ГОСТ427 –yə uyğun olaraq 1 mm bölmə dəyəri ilə, ölçmə xətası $\pm 0,1$ mm.
- ölçmə xətası ilə ГОСТ 166 –yə uyğun olaraq 1-ci və ya 2-ci dəqiqlik sinfinin kaliperi 0,05 – 0 10 mm.

Metroloji xüsusiyyətləri aşağı olmayan digər avadanlıqların tətbiqinə icazə verilir.

9.2.2 Seçilmiş qablaşdırma vahidlərindəki bütün təzə çuğundurlar 8.2-yə uyğun olaraq birləşmiş nümunədə tərtib edildiyi keyfiyyətə nəzarət edilir.

9.2.3 Qablaşdırmanın 8.2 bəndinə uyğun olaraq nümunə üçün seçilmiş məhsulların qablaşdırma vahidləri bir-bir çəkilir və kiloqramla ümumi, xalis və tara çəkisi təyin edilir. Qablaşdırma vahidlərinin orta kütləsini müəyyən etmək üçün 6.3-ə uyğun olaraq on qablaşdırma vahidi seçim olmadan çəkilir.

Nəqliyyat qablaşdırmalardakı təzə çuğundurun seçilmiş nümunəsi eyni vaxtda çəkilir.

Çəkinin nəticələri ikinci onluq yerinə yazılır.

9.2.4 Birləşdirilmiş nümunədə kökümeyvələrin kiloqramla ümumi kütləsi 9.2.3 -ə uyğun olaraq alınan qiymətlərin cəmlənməsi ilə müəyyən edilir.

9.2.5 Birləşdirilmiş nümunədə kökümeyvələr Cədvəl 1-də müəyyən edilmiş göstəricilərə uyğun olaraq sinifləşdirilir.

9.2.6 Xarici görünüş, iy, dad, kəsiklər olan kökümeyvələr, forma və rəngdə qusurlar olan, eybəcər, dayaz (0,2-0,3 sm) çapıqlarla (epidermis ilə örtülmüş) kökümeyvələrin formalaşması prosesində yaranan təbii çatlarla olan kökümeyvələr: yükləmə-boşaltma əməliyyatları və yuyulma nəticəsində nəticəsində cüzi səthi zədələnmələr (dərinaliyi 0,3 sm –dən çox olmayan) dərinaliyi 0,2 sm –dən çox olmayan sağalmış çatlarla; cürük, qurumuş, qırıxmış, donmuş əlamətlər vizual olaraq müəyyən edilir və cədvəl 1- də müəyyən edilmiş göstəricilərə uyğun çeşidlənir.

9.2.7 Ən böyük eninə diametri, çapıq dərinliyi ilə kökümeyvələrin ölçüsü təbii çatlar və mexaniki zədələr bir xətkəş və ya kalibrle ölçülür.

9.2.8 Ensiz ağ halqaların olması kökümeyvələrin birləşmiş nümunədə 10%-nin kəsilməsi ilə müəyyən edilir.

9.2.9 Hər bir fraksiyasının kütləsi m_1 , göstərilən kütləyə görə müəyyən edilir və ikinci onluqdakı göstəricinin işarəsinə qədər qeyd edilir.

9.2.10 Təzə çuğundurun ümumi kütlənin tərkibinə görə faizlə çəkisinin müəyyənləşdirilməsi 9.2.9-a uyğun, müəyyən edilmiş göstəricilərin dəyərlərindən kənarçıxma isə cədvəl 1-ə uyğun aparılır.

9.3 Nəticələrin işlənməsi

9.3.1 Hər bir fraksiyanın kütlə payı, keyfiyyət və ölçüsü ilə birlikdə k , % nümunəsində təzə göy soğanın ümumi kütləsindən faiz nisbətləri, aşağıdakı formul ilə hesablanır:

$$K = \frac{m_1}{m} \cdot 100$$

- m_1 - keyfiyyətdə kənarçıxma ilə təzə göy soğan fraksiyasının çəkisi, kq;

- m - birləşdirilmiş nümunədə təzə göy soğanın ümumi çəkisi, kq;

Hesablamalar ikinci onluqdakı işarəyə qədər dəqiqliklə aparılır. Alınan nəticələr Cədvəl 1-də göstərilən göstəricilərlə müqayisə edilir. Nəticələr bütün partiyaya şamil edilir.

9.3.2 Hesablamalar ikinci onluğa qədər dəqiq aparılır, ardınca birinci onluğa qədər yuvarlaqlaşdırılır.

Alınan nəticələr Cədvəl 1-də göstərilən dəyərlərlə müqayisə edilir.

9.4 Kökümeyvələrin xalis çəkisi qablaşdırılmış məhsulların qablaşdırma vahidində ГОСТ 29329 a uyğun olaraq tərəzidə çəkməklə müəyyən edilir.

Qablaşdırılan hər bir qablaşdırma vahidinin xalis çəkisi ixtiyarı pərakəndə satış şəbəkəsində müştərilərə məhsul satarkən müəyyən edilir.

- 9.5 Kökümeyvəliyə yapışan torpağın miqdarı ГОСТ 7194 – uyğun müəyyən edilir.
- 9.6 Zəhərli elementlərin tərkibini təyin etmək üçün, nümunənin hazırlanması və nümunənin minerallaşdırılması - ГОСТ 26929 – a uyğun aparılır.
- 9.7 Civənin təyini - ГОСТ 26927;
- 9.8 Arsenin təyini - ГОСТ 26930, ГОСТ 30538, ГОСТ 31628;
- 9.9 Qurğuşunun təyini - ГОСТ 26932, ГОСТ 30538, ГОСТ 33824;
- 9.10 Kadmiumun təyini - ГОСТ 26933, ГОСТ 30538, ГОСТ 33824;
- 9.11 Təzə çuğundurda nitratların, radionuklidlərin, helmint yumurtalarının və bağırsaq patogen protozoalarının kistlərinin təyini – standartı qəbul etmiş dövlətin ərazisində qüvvədə olan normativ hüquqi aktlarla təsdiq edilmiş üsullarla aparılır.
- 9.12 Pestisidlərin təyini - ГОСТ 30349, ГОСТ 30710 üzrə aparılır.
- 9.13 Görünüşünə, orqonoleptik və fiziki keyfiyyət göstəricilərinə, xalis çəkiyə nəzarət, qablaşdırma keyfiyyəti və etikətləmə təzə çuğundurun hər partiyası üçün aparılır.
- 9.14 GMO-nun təyini ГОСТ ИСО 21569, ГОСТ ИСО 21570, ГОСТ ИСО 21571 üzrə aparılır.
- 9.15 Misin təyini ГОСТ 26931 - ə uyğun olaraq;
- 9.16 Sinkin təyini ГОСТ 26934 - ə uyğun olaraq.

10 Daşınma və saxlanma

- 10.1 Təzə yerkökü bu nəqliyyat növü üçün qüvvədə olan tez xarab olan malların daşınması qaydalarına uyğun olaraq qapalı avtomobil nəqliyyatı ilə daşınır. Məhsulları yağıntıdan və 0⁰ C – dən aşağı temperaturdan qorumağa imkan verən açıq nəqliyyat vasitələrində nəql etdirməyə icazə verilir.
- 10.2 Təzə çuğundur onların təhlükəsizliyi təmin olunan şəraitdə saxlanılır. Təvsiyyə olunan saxlama şəraiti: qapalı, havalandırılan yerlərdə nisbi rütubəti 85%-90%, havanın temperaturu 0⁰ C – dən 10⁰ C- yə qədər 3 gündən çox olmayaraq, 10⁰ C – dən yuxarı 2 gündən çox olmayaraq saxlanılır.

Əlavə 1

(Təvsiyə olunur)

Pərakəndə satış mağazalarında satış üçün təzə süfrə yerkökü qablaşdırma üsulları

ДА 1 Bu standartın 5.2-ci bəndinə uyğun hazırlanmış yerkökü 0,5-5,0 kq-lıq parça kisələrdə qablaşdırılır.

ГОСТ 30090, polimer filmlərdən hazırlanmış çantalar, polimerdən hazırlanmış çantalar və uyğun olaraq kombinə edilmiş materiallar

ГОСТ 12302 və ya texniki sənədə uyğun olaraq digər şəffaf filmlərdə

İstənilən xalis çəkiddə yerkökü qablaşdırmağa icazə verilir.

ДА2. Parça, polimer və ya mesh torbalarda və ya paketlərdə qablaşdırılan yerkökü qablaşdırılır

ГОСТ 9142, QOST 17812 uyğun qutular, ГОСТ 24831 uyğun qablaşdırma avadanlıqları və ya normativ sənədlərə uyğun olaraq digər qablar texniki sənəd.

ДА 3. İctimai işə obyektlərinə verilən birinci sort yerkökü, ikinci sort isə istehlak qablarında qablaşdırılır, ГОСТ 9142, ГОСТ 17812 uyğun olaraq birbaşa qutulara qablaşdırılır,

ГОСТ 30090-a uyğun çantalar, ГОСТ 12302-yə uyğun polimer və birləşdirilmiş materiallardan hazırlanmış çantalar və digər qablar normativ və ya texniki sənəd.

MNT 01.13.41.10

Əsas sözlər: təzə yerkökü, istehlak qablaşdırması, terminlər və təriflər, təsnifat, ticarət dərəcəli, yuyulmuş, texniki tələblər, qablaşdırma, etiketləmə, qəbul qaydaları, nəzarət üsulları, daşınma, saxlama

Rəsmi nəşr
“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
Publik hüquqi şəxs

AZS XXX:2025
Təzə yerkökü. Ticarət şəbəkələrində pərakəndə satış üçün.
Texniki şərtlər